

Türkçü Dergilere Karşı Yerel Bir Türkçü Dergi YAYLA

A Local Turkist Magazine Against Turkist Magazines YAYLA

Nurettin GÜZ¹
Behlül Burak DUMLU²

ÖZ: Basın, kamuoyu oluşumunda etkili olduğu kadar oluşan kamuoyunun çehresini aktarmada da önem arz etmekte ve tıpkı bir ayna görevi görmektedir. Öyle ki geçmişin izlerinin en net görülebileceği alanların başında kültürel faaliyet alanları ve geçmişe dair tanıklığın en güvenilir kaynaklarının başında ise süreli yayınlar gelmektedir. Türk basınına etkileyen ve uzun dönem etkisi altında bırakan ideolojilerden birisi kuşkusuz genelden özele milliyetçilik ve Türkçülük düşünceleridir. Bu çalışma, 1944-1946 yılları arasında Türkçülük düşüncesini satırlarında barındıran ve 45 sayı olarak Vehbi Cem Aşkun tarafından Sivas ili sınırlarında çoğunlukla on beş günlük ve son zamanlarında aylık olarak yerel olarak yayımlanan Yayla Dergisini konu edinmektedir. Dergi, başat amacı olan Türklüğe ve Türk kültürüne hizmet etmenin yanı sıra edebiyat, tarih, ahlâk, spor gibi alanlarda yerel halkı eğitmeyi ve geliştirmeyi de amaç edinerek, okuyucusunu 'idealize' etmeyi ilke edinen cumhuriyet dönemi basınının genel karakteristik özelliğini taşımaktadır. Bu minvalde Yayla'da Türkçü düşünce devletçi bir perspektiften okuyucuya sunulmuş, muhalif bir tavra yer verilmemiştir. Mevcut yazar kadrosunun ve eserleri paylaşılan dönemin ünlü kalemlerinin yazı içerikleri de bu doğrultuda seçilmiştir. Araştırma, siyasal anlamda inşası tamamlanan ve diğer alanlarda gelişmekte olan Türk devletinin kültürel gelişiminin yerelde nasıl olduğunu ve mevcut koşulların yerelde nasıl algılandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: *Yayla Dergisi, Kültür Sanat Dergiciliği, Türkçü Süreli Yayınlar, Türk Basın Tarihi*

¹ Prof. Dr., İstanbul Ticaret Üniversitesi, İletişim Fakültesi **e-posta:** nurettinuz@gmail.com **ORCID:** 0000-0002-2038-5652

² Arş. Gör., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İletişim Fakültesi **e-posta:** bbdumlu@gmail.com **ORCID:** 0000-0001-9760-1897

Atf/Citation: Güz, N. ve Dumlu, B.B. (2022). Türkçü Dergilere Karşı Yerel Bir Türkçü Dergi YAYLA. Intermedia International e-Journal, 9(16) 23-39. doi: 10.56133/intermedia.1017811.

Extended Abstract: The press is not only effective in the formation of public opinion, but also in conveying the face of the public opinion that is formed and just like a mirror. So much so that, the areas where the traces of the past can be seen most clearly are areas of cultural activity and periodicals are the most reliable sources of witnessing about the past. One of the ideologies that influenced the Turkish press and left it under its long-term influence is undoubtedly the thoughts of nationalism and Turkism in particular. This study focuses on Yayla Magazine, which contains the idea of Turkism in its lines between 1944-1946 and was published in 45 issues by Vehbi Cem Aşkun in Sivas province, mostly for fifteen days and recently monthly in a local manner. The magazine carries the general characteristic of the early republican period press, which adopted the principle of 'idealizing' its readers, aiming to educate and develop the local community in areas such as literature, history, ethics, and sports, as well as serving Turkishness and Turkish culture, which is its primary purpose. In this respect, Turkic thought was presented to the reader from a statist perspective in Yayla, and an opposing attitude was not included. The contents of the current writer staff and the famous pens of the period whose works were shared were also selected accordingly. The research aims to reveal how the cultural development of the Turkish state, whose political construction is completed and developing in other fields, is local and how the current conditions are perceived at the local level.

In the last years of the Second World War, the number of publications with ideological content increased in Turkey with the effect of the political conjuncture in the world. Along with the left-wing media organs, the number of nationalist and Turkist publications increased, and the intellectual struggle between the media organs left their mark on the period. Although Turkey focused on westernization policies after the war (Berkes, 1965), it followed an impartial policy towards the blocs participating in the war due to its foreign policy balances, but the attitude of the administration towards the media organs that defended their warring sides in the press was generally indifferent. When it was understood that the war would result in the victory of the allies, investigations, and trials were carried out on Turkist publications and writers, and there were also practices aimed at silencing left-wing media organs, as in the example of Tan Newspaper in the post-war period.

While the common features of the nationalist and Turkist journals published in the last period of the war are that they form a publishing policy against leftist, socialist or Marxist media organs, there is usually no discussion between the ideological lines of the nationalist/Turkist press organs. Press organs displayed a common struggle against the left front and supported each other. Another feature of these press organs, most of which are published as magazines, is that most of them are published on a national scale.

The Yayla Magazine, which is the subject of this study and published in Sivas, has a different feature from other journals that follow a similar publication policy, although it follows a nationalist/Turkist editorial policy and is published locally. The journal, which was published between 1944-1946 and whose first issues were fifteen and second-semester issues monthly, stated that it would follow a nationalist/Turkist publication policy from its first issue. However, as in other magazines, its content is not only composed of these subjects, but also mainly the region, culture, art and literature in which it is published. It differs from others in this aspect. It stated that it was different from the nationalist/Turkist line advocated by other publications that followed a similar publication policy, and criticized other journals.

Although Yayla was published locally, it included the articles of writers such as Falih Rıfık Atay, Mehmet Emin Yurdakul, Behçet Kemal Çağ-lar in its pages. Unlike other magazines, it followed a policy close to the government and mainly focused on historical issues, especially national holidays and important days. Trying to cope with the difficulties brought by the war, like other press organs, the magazine, on the one hand, had paper shortages, on the other hand, tried to overcome the economic difficulties with advertisements and advertisements.

Within the framework of the study, all the 45 issues of Yayla were examined and it was tried to determine the situation regarding the content and publication policy of the journal. In the study, first, the press regime at the time the magazine was published and the situation of the Sivas press were discussed, then other nationalist/Turkist journals and Yayla issue were examined, and then Yayla's view and Turkism to other Turkist journals were evaluated. In the conclusion part, the findings are presented.

Key Words: *Yayla Magazine, Culture and Art Magazine, Turkish Periodicals, Turkish Press History*

GİRİŞ

İkinci Dünya Savaşının son yıllarında dünyadaki siyasal konjonktürün de etkisiyle Türkiye’de ideolojik içerikli yayınların sayısı artmıştır. Sol içerikli yayın organları ile birlikte milliyetçi ve Türkçü yayınların sayısı da çoğalmış, yayın organları arasındaki fikri mücadele döneme damgasını vurmuştur. Türkiye savaş sonrasında batılılaşma politikalarına ağırlık verse de (Berkes, 1965) dış politika dengeleri gereği savaşa katılan bloklara karşı tarafsız bir politika izlemiş ancak basında savaşıyan taraflarını savunan yayın organlarına karşı yönetimin tavrı genellikle kayıtsız kalmak olmuştur. Savaşın müttefiklerin galibiyeti ile sonuçlanacağına inanılması üzerine Türkçü yayınlar ve yazarlarla ilgili soruşturma ve yargılamalar yapılırken savaş sonrası dönemde Tan Gazetesi örneğinde olduğu gibi sol içerikli yayın organlarının susturulmasına yönelik uygulamalar da olmuştur.

Savaşın son dönemlerinde yayımlanan milliyetçi ve Türkçü dergilerin ortak özellikleri sol, sosyalist ya da Marksist yayın organlarına karşı bir yayın politikası oluşturmaları olarak karşımıza çıkarken milliyetçi/Türkçü basın organlarının kendi aralarında ideolojik çizgilerine yönelik bir tartışma genellikle görülmez. Basın organları sol cepheye karşı ortak bir mücadele tavrı sergilemiş ve birbirlerine destek olmuşlardır. Büyük bölümü dergi olarak yayımlanan bu basın organlarının diğer bir özelliği büyük bölümünün ulusal boyutlu olarak yayımlanmasıdır.

Bu çalışmanın konusunu oluşturan ve Sivas’ta çıkarılan *Yayla Dergisi* milliyetçi/Türkçü çizgide bir yayın politikası izlemesine ve yerel boyutlu yayımlanmasına rağmen benzer yayın politikasını izleyen diğer dergilerden farklı bir özellik ortaya koymuştur. 1944-1946 yılları arasında yayımlanan ve ilk dönem sayıları on beş, ikinci dönem sayıları ise aylık periyodlarla çıkan dergi ilk sayısından itibaren milliyetçi/Türkçü bir yayın politikası izleyeceğini belirtmiştir. Ancak diğer dergilerde olduğu gibi içeriğini sadece bu konular değil, ağırlıklı olarak yayımlandığı yöre, kültür, sanat ve edebiyat oluşturmuştur. Bu yönüyle diğerlerinden farklıdır. Benzer yayın politikasını izleyen diğer yayın organlarının savunduğu milliyetçi/Türkçü çizgiden farklı olduğunu belirtmiş ve diğer dergileri eleştirmiştir.

Yayla yerel boyutlu yayımlanmasına rağmen Falih Rıfkı Atay, Mehmet Emin Yurdakul, Behçet Kemal Çağlar gibi yazarların yazılarına sayfalarında yer vermiştir. Diğer dergilerin aksine iktidara yakın bir politika izlemiş ve ağırlıklı olarak milli bayram ve önemli günler başta olmak üzere tarihi konular dergide ele alınmıştır. Diğer basın organları gibi savaşın getirdiği zorluklarla başa çıkmaya çalışan dergi bir yandan kâğıt sıkıntısı çekerken diğer taraftan ilan ve reklamlarla ekonomik güçlükleri yenmeye çalışmıştır.

Çalışma çerçevesinde, tamamı 45 sayıdan oluşan *Yayla*’nın bütün sayıları incelenmiş ve derginin içeriği ve yayın politikasına ilişkin bir durum tespiti yapılmasına çalışılmıştır. Çalışmada önce derginin yayımlandığı dönemdeki basın rejimi ile Sivas basınının durumu ele alınmış, ardından diğer milliyetçi/Türkçü dergiler ve *Yayla* konusu incelenmiş, daha sonra ise diğer Türkçü dergilere *Yayla*’nın bakışı ve Türkçülüğü konusu değerlendirilmiştir. Sonuç bölümünde ise bulgular ortaya konmuştur.

1. Savaş Dönemi Basın Rejimi ve Sivas Basını

Çalışmanın bu bölümünde, savaş dönemi basın rejimi ve Sivas Basını konu edinilecektir. Savaş gibi olağanüstü bir dönemde, tek partili siyasal rejimin ve muhalefetsiz bir parlamentonun bulunduğu yapıda, basın kaynaklı eleştiriler başta olmak üzere iktidara muhalefet eden basının tamamı susturulmuş, basın hayatı böyle bir ortamda sürdürülmüştür. Bu dönemde basın, yalnız iktidar uygulamalarından etkilenmemiş, savaşın getirdiği kaçınılmaz olumsuzlukların etkisi de görülmektedir. Dönemin basın hayatına dair genel hususlara değinildikten sonra bir diğer alt başlıkta yerel basın kavrayışı ve Sivas yerel basını ele alınacaktır. Bölümün devamında, tarihsel bağlamda Türk yerel basını ele alındığında önemli merkezlerden biri olma özelliği taşıyan ve 19. asrın ikinci yarısına uzanan bir basın geçmişi olan Sivas’ta yayımlanan süreli yayınlara değinilecektir.

1.1. Savaş Dönemi Basın Rejimi

İkinci Dünya Savaşı yıllarında ve *Yayla Dergisi*’nin yayımlandığı dönemde 1931 Matbuat Kanunu yürürlükteydi. Basınla ilgili 18.07.1909 tarihli Kanunu yürürlükten kaldıran (Uluskan, 2010, s.132) bu kanun basını iktidara tabi kılmıştır. 1930’daki güdümlü muhalefet hareketi Serbest Cumhuriyet Fırkası (SCF)’nin kapatılması ile birlikte o dönemde başlayan basında muhalefet hareketi susturulmuştur. Bu dönemde yayımlanan ve iktidara muhalefet eden *Son Posta*, *Yarın*, *Yılmaz*, *Hizmet*, *Halkın Sesi*, *Yeni Asır* gibi yayın organları ya kapanmış ya da yönetim değişikliğine

gitmiş (Güz, 1993, s.139-140) ve yeni kanundan sonra iktidara muhalefet edecek yayın organı kalmamıştır. Aslında yeni dönemde; iktidarın öteden beri istediği muhalefet etmeyen, iktidara bağımlı, siyasal sistemi destekleyen bir basın hayatının inşası amaçlanmış (Arabacı, 2008, s.83) ve sonraki dönemde basın rejimi buna göre şekillenmiştir.

Çok partili siyasal rejimin olmadığı, parlamentoda muhalif yapının bulunmadığı her sistemde olduğu gibi güdümlü muhalefetin ortadan kaldırılması ile birlikte yeni bir basın kanunu kabul edilmese bile basının serbest bir biçimde yayın yapabilmesi mümkün olamayacaktır. Takrir-i Sükûn dönemi ile birlikte susturulan muhalif basın ancak SCF'nin kuruluşu döneminde yeniden yayımlanabilme imkânı bulmuş ancak muhalefetin susturulması ile birlikte muhalif basın da susturulmuştur. Yeni dönemle birlikte sadece basın değil muhalefet eden veya etme ihtimali bulunan hiçbir basın organı bırakılmamıştır. Muhalif basın 1931 Matbuat Kanunu ile susturulurken Tek Partiye bağlı olmayan kurumların ortadan kaldırılmasında başka yöntemler uygulanmıştır (Güz, 2018, s.1082-1083).

Yaklaşık 19 yıl süreyle yürürlükte kalacak olan ve iktidar yanlısı basın organlarının da tepkisini çekecek 25.07.1931 tarih ve 1881 Sayılı Matbuat Kanunu ağırlıklı olarak 50. maddesi ile birlikte anılmıştır. Kanun, ünlü 50. maddesindeki "Memleketin umumî siyasetine dokunacak neşriyattan dolayı İcra Vekilleri Heyeti kararile gazete veya mecmualar muvakkaten tatil olunabilir" (T.C. *Resmî Gazete*, 1931, s.735) hükmü ile basın organlarının Bakanlar Kurulu kararıyla kapatılabilmesi mümkün kılınmıştır. 1933 yılında Matbuat Umum (Basın Yayın Genel) Müdürlüğü'nün tekrar kurulmasıyla birlikte 50. maddeye de gerek kalmamış ve basınla ilgili kapatma dahil birçok ceza bu müdürlükçe verilmiştir. Çalışmanın konusunu oluşturan Yayla Dergisi'nin yayımlandığı dönem böyle bir basın rejimi vardır.

Sadece basınla ilgili düzenleme ve uygulamalar değil savaşın getirdiği zorluklar da basını olumsuz etkilemiştir. Savaşa girmemesine rağmen savaştan en çok etkilenen ülkelerden birisi Türkiye olmuş, uygulanan olağanüstü sıkı rejimden toplumsal hayatın diğer alanları gibi düşünce hayatı da etkilenmiştir (Akandere, 1998, s.146). Dönem boyunca iç ve dış sorunlar ile bunlara insanların verdiği tepkileri basın yansıtırken (Weisband, 2002, s.58) birçok yaptırımla da karşı karşıya kalmıştır. Savaş yıllarında diğer temel hak ve özgürlükler gibi basın özgürlüğü de ayrıca sınırlandırılmış ve basın organlarına kapatma dahil birçok ceza verilmiştir. 1940 ile 1942 arasında 25 gazetenin kapatılması (İskit, 1943, s.362-363 ; Ayhan, 2009, s.201-209) bu sınırlandırmalardandır. Basın organlarının yayın hayatından çekilmesinde savaş yıllarındaki kâğıt sıkıntısı (Alaçam, 1940, s.327-332) başta olmak üzere farklı ekonomik zorluklar etkili olmuştur.

1.2. Yerel Basın ve Sivas Basını

Yerel basın, literatürde Anadolu Basını ve Taşra Basını olarak da adlandırılmakta (Atabek, 2005, s.169) ve ilçe ya da il düzeyinde yayın yapan ve içeriğini ağırlıklı olarak yerel haberlerin oluşturduğu (Vural, 1999, s.44; Gürkan & Yüksel, 2001, s.7) gazete ve dergiler veya diğer kitle iletişim araçları olarak adlandırılmaktadır. Tarihleri imparatorluk dönemine uzanan ve ilk olarak 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren yayımlanmaya başlayan yerel gazete ve dergiler (Duman, 2007, s.79; Nair, 2016, s.41) yeni Türk devletinin kurulmasından sonra da sayılarını hızla artırmıştır.

Demokratik siyasal sistemin işleyişine katkıda bulunan ve sistemin vazgeçilmezi olan diğer basın organları gibi yerel boyutlu, yerel gündemi temsil eden (Yaşın, 2009, s.116; Yüksel, 1992, s.61) ve özellikle yerel yönetimlerin vazgeçilmezi olarak (Kayacan,1996, s.74) işlev görürler. Oluşturdukları içerikle hedef kitlelerine buldukları yerleşim birimine aidiyet duygularını kazandırırken (Girgin, 2001, s.141) ulusal basının demokratik sistemde üstlendikleri görevleri yerel boyutlu olarak yerine getirmekte (Şeker, 2007, s.66) ve önemli bir boşluğu doldurmaktadırlar.

Yerel basın açısından önemli merkezlerden birisi olan Sivas'ın *Yayla*'nın yayın hayatına başlamasından çok öncesine 19. asrın ikinci yarısına uzanan bir basın geçmişi vardır. Sivas'ta ilk ilk Türkçe (yarı Ermenice) gazete 1878 yılında vilayet gazetesi olarak yayın hayatına başlayan Sivas olmuştur. 1909 yılında *Vicdan* ve *Kızılırmak* gazeteleri yayımlanmaya başlamış, *Kızılırmak*'ın yayın hayatı 1946'ya kadar devam etmiştir. (Nair, 2017, s.83-87) Sivas basını içerisinde kuşkusuz *İrade-i Milliye*'nin ayrı bir yeri ve önemi vardır. Milli Mücadelenin sesi olmak üzere 14 Eylül 1919'da yayımlanmaya başlanan ve adı Mustafa Kemal Atatürk tarafından konulan gazete sadece Sivas değil Sivas Kongresi'nin kararlarını ve milli hareketin amaçlarını ülke içi ve dışına iletmede önemli bir görev üstlenmiştir. *İrade-i Milliye*'den başka Sivas'ta 1921 yılında *Gaye-i Milliye* ve 1922 yılında *Mücahe-i Milliye* iki gazete daha ya-

yımlanmış ancak bunlar uzun ömürlü olmamıştır. (Güz, 2008, s.30-33) Sivas basını içerisinde önemli bir yer tutan iki yayın organı Halkevleri tarafından yayımlanan *Orta Yayla* ve *4 Eylül* adıyla yayımlanan ve birbirinin devamı olan iki Halkevi Dergisi ayrıca önemlidir. 1936 yılından itibaren yayımlanmaya başlanan *Orta Yayla* 17 sayı çıkarıldıktan sonra 1939 yılından itibaren ismini değiştirerek *4 Eylül* adıyla yayımlanmaya devam etmiştir. Her iki dergi Mart 1942'ye kadar toplam 51 sayı yayımlanmıştır. (Güz, 1995, s.93-94) *Yayla*'nın yayımlandığı dönem ve sonrasında Sivas'ta yeni gazete ve dergilerle yerel basın gelişmesini sürdürmüştür.

Yerel boyutlu olarak Sivas'ta Türkçe'den başka dillerde de gazete ve dergiler yayımlanmıştır. Ermenice yayımlanan 1870 yılında *Mamuli Tsaki* (Basının Yavrusu), 1905-1907 yıllarındaki *Ged* (Nokta), 1909-1911 yıllarındaki *Antranig*, 1931 yılındaki *Ağavni* (Güvercin) ve *Gapira* bunlar arasındadır (Mildanoğlu, 2014, s.44-123). Yine Ermenice olarak yayımlanan 1910-1914 yıllarındaki *Hoğtar*, 1910-1913 arasındaki *Nışdrag* Sivas'ta yayımlanmış gazete ve dergiler olarak dikkati çekmektedir (Köker, 2009). Diğer dillerde yayımlanan basın organları uzun ömürlü olmamış ve yayınları İmparatorluk dönemi ile sınırlı kalmıştır.

2. Milliyetçi/Türkçü Dergiler ve Yayla

On sekizinci yüzyılın son çeyreğinde Fransız İhtilali'nin bir sonucu olarak ortaya çıkan milliyetçilik hareketleri, dünyanın her yerinde siyasal ve kültürel değişimlere yol açmış ve bu değişimlerin bir etkisi de Türk toplumunda gerçekleşmiştir. Farklı kültürel mirası; ırk, dil ve dini paylaşan toplulukların yaşam alanı olarak beliren imparatorluk rejiminin yerine kurulan yeni Türk Devleti, sosyo-kültürel düzeyde hem kurucu ideoloji hem de hakim ideoloji olan Türkçülük bağlamında şekillenmiştir. Osmanlı'nın son döneminde Turancılık olarak ortaya çıkan düşünce sistemi, ulus devlet sürecinde Türkçülük olarak son halini almıştır. Devlet, fiili olarak savaşta yer almasa da Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Türkçü yayınların sayısında bir artış görülmesi şaşırtıcı değildir. Bu dönemde siyasal iktidarın ve basının milli kimliği ön plana çıkmış; okuyucuyla buluşan yayınlar, iktidarın kontrolünde yayımlanabilmiştir. Çalışmanın ana unsurlarından Yayla, İkinci Dünya Savaşı'nın son yıllarında böyle bir zeminde yayımlanmış, iki yıllık süre zarfında 45 sayısıyla okuyucuyla buluşan dergi, önemli isimleri yazar kadrosunda barındırması ve dönemin düşünce yapısına dair unsurlar içermesi nedeniyle önemli bir izlek oluşturmaktadır. Bu bölümün alt başlıklarında sırasıyla; milliyetçilik kavrayışı ve Türkiye'deki ilk milliyetçi yayınlara, ve milliyetçi bir yayın olma özelliği taşıyan Yayla dergisi aktarılacaktır.

2.1. Milliyetçilik ve Türkiye'de İlk Yayınlar

Millet kelimesi Latince nasci ve natio (doğmak, ait olmak ve doğum yeri) terimlerinden türemiş, (Andrew, 2006, s.379) milliyetçilik bu kelime üzerine inşa edilmiştir. Farklı tanımları yapılan milliyetçilik kimi toplumlar açısından iyi, liberal, insani olarak değerlendirilirken bazı toplumlarda kötü, jakoben, totaliter olarak değerlendirilmektedir (Uzun, 2003, s.140). Kavram kültürel, ekonomik ve siyasal özellikleri ile birlikte ideoloji olarak da değerlendirilmiş (Karakas, 2006, s.58) ve varlığını sürdürmüştür. Son birkaç yüz yılın bir kavramı olarak değerlendirilen milliyetçilik millet, sanayileşme, kapitalizm, laiklik, merkezi devletlerin kurulması, kentleşme gibi süreçlerle birlikte çıkmış ve milletler çağına sosyolojik bir gereklilik haline gelmiştir (Özkırımlı, 1999, s.98). Ağırlıklı olarak Fransız İhtilali ile birlikte ortaya çıkan ve çok milletli yapıdan tek milletli yapıya evrilen süreçte milliyetçilik bir topluluğun bir yere bağlılığını, kültür bilincini, birlik ve beraberliğini temsil eder hale gelmiştir (Oppenheimer, 1997, s.138-140; Yılmaz, 2013, s.195-198). Bu çerçevede milliyetçilik birbirlerini dil, kültür, tarih bağlarıyla bir araya getiren ve siyasal sistemin meşruluğunu kabul eden toplulukların düşünce anlayışı (Calhoun, 2009, s.23-27) anlamına gelmektedir.

Fransız İhtilali sonrası Avrupa'dan başlamak üzere dünyayı etkileyen milliyetçilik akımından en çok Osmanlı ile Avusturya-Macaristan İmparatorlukları etkilenmiştir (Gündoğan, 2002, s.184). Balkanlardan başlayarak Osmanlı topraklarında imparatorluktan ayrılmaya yönelik mücadeleler yoğunlaşırken Osmanlı İmparatorluğu vatandaşlarını millet sistemine göre Müslümanlar ve gayrimüslimler olarak ikiye ayırmış, (Sarıay, 1994, s.39) ayrıca kategorize etmemiştir. Müslümanlar tek millet olarak kabul edilirken gayrimüslimler Katolik ve Ortodoks Hıristiyanlar ile Yahudiler olarak ayrılmıştır. Tanzimat sonrası farklı fikir akımlarının yaygınlaşmasına paralel olarak 19. Yüzyılın ikinci yarısında milliyetçilik/Türkçülük fikrinin öncüleri olarak Ali Suavi, Ahmet Vefik Paşa ve Süleyman Paşa gibi düşünürler ön plana çıkmıştır. Özellikle Balkanlardaki isyanlar ve imparatorluktan ayrılma çabaları milliyetçiliğin/Türkçülüğün gelişmesine zemin hazırlarken (Altındağ, 2016, s.47) bu dönemde uygulanan yenileşme politikaları ve Avrupa devletleri karşısında Osmanlı'nın zayıf konumu bu ideolojinin gelişmesini sağlamıştır (Göçek, 2002, s.63-76). Yusuf Akçura, Ahmet Ağaoğlu, Abdurresid İbrahimov, Hüseyinzade Ali ve Kırım'da *Tercüman* adlı bir gazete yayımlamış olan Gaspıralı İsmail dönemin Türkçü aydınları arasındadır (Heyd, 1980, s.78).

İmparatorluğun yıkılma sürecini içeren 20. Yüzyılın ilk çeyreğinde gayrimüslimlerin imparatorluktan ayrılma çabaları ve Balkan Savaşları, Müslüman olmalarına rağmen Askeri Tıp okuyan Arnavut öğrencilerin öncelikle Arnavut olduklarını söyleyerek kendilerini farklı görmesi Türkçü derneklerin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Toplumsal zeminde çok yaygınlık kazanmamasına rağmen (Akçam, 1995, s.38) başkent İstanbul'da ilk oluşumlar kurulmuştur. 1908'den itibaren Türk Derneği, Genç Kalemler, Türk Yurdu Cemiyeti ve 1911'de kurulan Türk Ocakları imparatorluğun son döneminde Türkçülüğü savunan örgütler olmuştur. (Güz, 2018, s.1078-1079) Kurulan derneklerden Türk Ocakları yeni devletin kuruluşundan sonra da yayın organı *Türk Yurdu* ile birlikte varlığını korumuş ve günümüze kadar çalışmalarını sürdürmüştür.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kurulması ile birlikte Türkçülük düşüncesi milli sınırlar içerisine yönelse de (Ölçekçi, 2013, s.136-159) yeni devlet milliyetçilik/Türkçülük düşüncesi üzerine kurulmuştur. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde hemen her alanda güçlü bir milliyetçilik/Türkçülük vurgusu yapılması bu sebeptir. İmparatorluğun son dönemlerindeki Turancılık düşüncesi Sovyetlerin de etkisiyle Cumhuriyet dönemi ile birlikte milli sınırlar içerisinde bir milliyetçilik/Türkçülük politikasına dönüşmüştür. Bu dönemde, ölümüne kadar Türkçülüğün ideologlarından Ziya Gökalp, Atatürk'ün hep yakınında bulunmuş, Türk Ocakları ve onun yayın organı Türk Yurdu yayın hayatını sürdürmüştür. Ocakların Genel Başkanı Hamdullah Suphi Tanrıöver bakanlık, milletvekilliği de dahil birçok görevler üstlenmiş, Türk Ocakları 1927'den itibaren dönemin Tek Partisi Cumhuriyet Halk Fırkası/Partisi'nin denetiminde bir kuruluş sayılmıştır. 1931 yılında Türk Ocakları kapatılırken devletin milliyetçi/Türkçü çizgisi devam etmiştir.

Atatürk'ün ölümü ve sonrasında başlayan II. Dünya Savaşı yıllarında uluslararası konjonktürün de etkisiyle milliyetçi/Türkçü yayınlar içerik olarak değişirken sayı olarak da artmıştır. Savaş döneminde bu yayın organlarının artmasında Almanya ve İtalya'daki yönetimler kadar siyasal iktidarın Türkçü görünümü ve komünizmi bir tehdit olarak görmesi (Zorlu & Temel, 2019, s.349) ile kamuoyunun bu tür yayınlara duyduğu ihtiyaç etkili olmuştur. Aslında savaştan önceki yıllarda da Zeki Velidi Togan, Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkkan gibi ideolog ve tarihçilerin fikir çalışmalarının (Yaşlı, 2008, s.4) sonraki dönemde bu yayın organlarının artmasında etkileri olmuştur. Örneğin 1931-1932 yıllarında Nihal Atsız tarafından yayımlanan *Atsız Mecmua* milliyetçi/Türkçü ideoloji için bir kürsü olurken (Ertekin, 2008, s.360) savaş döneminde çıkacak yayın organları için bir örnek teşkil etmiştir.

Savaşın başlamasından yaklaşık bir yıl sonra Kasım 1940'ta İstanbul bölgesinde ilan edilen sıkıyönetim savaş sona erene kadar hükümete büyük yetki vermiş, iktidar bu yetkiyi kullanmıştır. Bakanlar Kurulu gerekli gördüğü anda ve dilediği basın organının istediği süre boyunca kapatabilmiştir. Kapatma kararına itiraz edilmesi de mümkün değildir. Basın Yayın Genel Müdürlüğü tarafından telefonla bildirilen kapatma kararından sonra Başbakan'a yapılacak af isteklerinden sonra ilgili yayın organının yayımlanmasına izin verilebilmiştir. (Topuz, 2003, s.169) Savaş dönemi boyunca hükümetin istemediği bir basın organının yayın hayatına başlaması ve yayınına devam ettirebilmesi mümkün değildir. İktidarın bilgi ve izni ile yayımlanan milliyetçi/Türkçü gazete ve dergilerle birlikte sol eğilimli basın organları yönetimin izlediği denge politikasının sonucu olarak yayımlanabilmiştir.

Milliyetçi/Türkçü yayın organlarının yoğun yayımlandığı yıllar savaşın ilk dönemi 1939-1940 yıllarıdır (Özdoğan, 2019, s.181). Bu dönemde çıkarılan milliyetçi/Türkçü basın organları arasında *Bozkurt*, *Gök Börü*, *Tarıdağ*, *Çınaraltı*, *Orhun*, *Türk Amacı* vardır. Aynı dönemde Ankara Üniversitesi Dil-Tarih ve Coğrafya Fakültesi akademisyenleri tarafından *Yurt ve Dünya*, *Adımlar*, *Yürüyüş* gibi sol eğilimli yayın organları çıkarılmıştır. (Gürkan, 1998, s.55) II. Dünya Savaşının tarafları ve eğilimlerine göre dönemin iktidarı basın organlarının yayımlanmasına izin vermiştir. Her iki eğilimdeki yayın organları arasındaki mücadelede sık rastlanırken aynı eğilimdeki basın organları arasındaki tartışmalara genellikle rastlamak mümkün değildir. Çalışmanın konusunu oluşturan *Yayla* da bu yönüyle diğerlerinden farklı ve incelenmesi gereken bir konu olmaktadır.

2.2. Yayla Dergisi

Yayla'nın yayın hayatına başlamadan önce Halkevleri Dergileri olarak önce yine Sivas'ta Sivas Halkevi tarafından Eylül 1939'dan itibaren benzer isimle *Orta Yayla*, 19 Şubat 1944'ten itibaren ise Erzurum'da Erzurum Halkevi tarafından aynı isimle *Yayla Dergisi* yayımlanmıştır. Aynı tarihlerde aynı isimle iki dergi çıkarıldığına anlaşılması üzerine Erzurum Halkevi tarafında yayımlanan derginin adı *Erzurum* olarak değiştirilmiştir.

Çalışmanın konusunu oluşturan *Yayla*'nın yayın hayatına başladığı tarih II. Dünya Savaşının son dönemine rastlamaktadır. İlk sayısı 01 İkinci Kanun (Ocak) 1944'te çıkarılmıştır. Toplam 45 sayı yayımlanan derginin son sayısı Ekim 1946 tarihinde yayımlanmıştır. Yayın hayatı boyunca sahibi ve idarecisi olarak farklı isimler yer alsa da derginin sahipliğini ve yöneticiliğini Vehbi Cem Aşkun yapmıştır. İlk sayıda sahibi, yayın ve yazı işleri müdürü Vehbi Cem Aşkun, idare müdürü olarak Neşet Nazif Dumanlıoğlu ismi yer alırken daha sonraki sayılarda idare müdürlüğü kaldırılmıştır. Derginin yayın hayatı boyunca idare yeri olarak Sivas'taki Kamil Matbaası gösterilmiş ve bu matbaada basılmıştır. Altı aylık aboneliği 120, yıllık aboneliği 240 kuruş olarak belirtilmekte, 15 günlük olarak yayımlanan ilk 24 sayısında fiyatı 10 kuruş iken, 25. sayısından kapanışına kadar aylık yayımlanan her bir sayısı 20 kuruştan satılmıştır. Kapak sayfasındaki *Yayla* isminin altında "Yaylalıların kalbi ve sesidir" ifadesi derginin yayın hayatı boyunca yer almıştır.

Yayla yayın hayatı boyunca 12 sayfa olarak yayımlanmıştır. Yayın hayatının 01 Ocak 1945'e kadar devam eden ilk döneminde 15 günlük yayın periyoduna ilk sayılarda sadık kalırken 15. sayıdan sonra bunu sağlayamamıştır. 16-17, 18-19, 20-21 ve 22-23-24. sayılar birlikte yayımlanmıştır. 16 ve 17. sayıların birlikte yayımlanmalarının sebebi 15. sayıda "Sayın Okurlarımıza" başlıklı yazıda belirtildiği üzere (*Yayla*, 1944, s.11) sahibi ve yazı işleri müdürü Vehbi Cem Aşkun'un askere gidecek olmasıdır. Buna ilişkin yapılan açıklamada yayımlanamayan sayı ile ilgili olarak sonraki sayıda sayfa sayısının artırılacağı belirtilse de iki sayı birlikte yayımlanan sonraki sayıda sayfa sayısı değişmemiştir. *Yayla* iki aylık aradan sonra Kasım 1944'te iki sayı birlikte çıkarak yayınına devam etmiştir. Ancak yayın periyodundaki değişim bu sayı ile sınırlı kalmamış, 18-19 ve 20-21. sayılar da birlikte yayımlanmıştır. 01.01.1945'te birlikte yayımlanan 22-23-24. sayılarla derginin ilk yayın dönemi sona ermiştir.

Bu sayıda derginin ilk yayın döneminin sona erdiği belirtilmekte ve birlikte yayımlanan sayılarda derginin sayfa sayısının artırılacağına bildirilmesine rağmen matbaa ve kâğıt sıkıntısı sebebiyle sayfa sayısının artırılmadığı belirtilmektedir. Yeni yayın döneminde derginin 16 sayfa ve aylık olarak yayımlanacağı açıklanmış ve kapanışına kadar 16 sayfa olarak yayımlanmıştır. Bu değişim yayın politikasına da yansımış ve iç kapaktaki logonun altında yer alan "15 Günlük Türkçü Sanat ve Kültür Dergisidir" ifadesi kaldırılarak 25. sayıdan itibaren yerine "Aylık Sanat ve Kültür Dergisidir" ibaresi konmuştur. Yayın periyodunun değişmesi ve yeni dönemle birlikte daha çok iktidar yanlısı politika izlemesinde ilk dönemde yeterince abone bulamaması ve iktidardan destek alamamasının etkili olması muhtemeldir. İlk dönemdeki hemen her sayısının son sayfasında abonelere seslenilmesi ve yeni abone bulunmasına yönelik yazılar derginin ekonomik sıkıntı çektiği anlama gelmektedir. II. Dünya Savaşı döneminin sonlarında ülke ekonomisindeki sıkıntılar ve kâğıt sıkıntısı dikkate alındığında ekonomik güçlüklerin dergiyi zorlamasının kaçınılmaz olduğu görülecektir. Yeni dönemle birlikte Cumhurbaşkanı İsmet İnönü başta olmak üzere iktidara dergide daha fazla yer verilmiştir.

Derginin yazarları arasında Sivas'ta yaşayanlar kadar Falih Rıfık Atay, Mehmet Emin Yurdakul, Behçet Kemal Çağlar gibi isimler vardır. Derginin sahibi Vehbi Cem Aşkun'un hemen her sayıda en az bir yazısı yayımlanmıştır. Sırrı Aliçli, Tefik Emin User, Süleyman Altan, Muhittin Aslanbay, Sırrı Yalçın, Behram Altay, İ. Haki Engin, Osman Nuri Doğan, Muammer Özbay derginin yazar kadrosu içerisinde yer almıştır. Dergiye yazı yazarlar aynı zamanda kamu görevlisi olarak görev yapmıştır. Örneğin derginin sahibi ve yazarı Vehbi Cem Aşkun öğretmen olarak, Sırrı Aliçli ve Tefik Emin User doktor olarak görev yapmaktadır. Dr. Tefik Emin User yazılarıyla olduğu kadar "Asker Hastanesi Dahiliye Mütahhasısı" olarak verdiği reklamlarla da dergiye destek vermiştir.

Yayla, yayın tarihi boyunca ilan ve reklamlara yer vermiştir. Bunların bir kısmı duyuru niteliğinde, diğerleri ticari olarak yayımlanmıştır. İlan ve reklamların büyük bölümü kitap, dergi gibi kültürel içerikli olurken doktor ve diş hekimi ile ilgili ilan ve reklamlarla birlikte diğer mal ve hizmetlere ilişkin reklamlar dergide yayımlanmıştır. İlk sayılarda kitap ve dergilere ilişkin kimi tanıtım yazıları niteliğindeki ilan ve reklamlar yayımlanırken 6 ve 7. sayılardan itibaren doktor ve diş hekimlerine ilişkin ilan ve reklamlar yayımlanmaya başlamıştır. Dergide 14. sayıdan itibaren bira reklamları yayımlanmıştır. Reklamda, "Bugün içilen biranın, 7000 senelik mazisi vardır" sloganı ile yayımlanan reklamda biranın tarihine ilişkin bilgi de verilmektedir. Derginin yayımlandığı her iki dönemde de bira reklamları devam ederken, özellikle ikinci yayın döneminde kitap reklamlarının daha yoğun yayımlandığı dikkati çekmektedir.

Derginin içeriğinde yer alan konulara bakıldığında şiir ve gezi yazılarının ağırlıklı yer aldığı dikkati çekmektedir. Sivas ve civarına yapılan gezilerle ilgili yazılar yanında hikayeler, "Eski Türk Yazıtları" gibi tarih ve farklı

konularla ilgili yazılar dergide yayımlanmıştır. Örneğin ilk sayısının konuları olarak; Niçin çıkıyoruz, Yayla, Yayla şairleri, Yayla – şiir, Türkçülükten ne anlıyoruz, Yayla köylerinde, Yaylada zaman – şiir, Ayrılırken – şiir, Yaylamız, Bir yayla güzeline – şiir, Gönüllü hemşire - hikaye, Türk yazıtları, Hasret – şiir yer almıştır. Yine 10. sayının konuları arasında; Bizim Türkçülüğümüz, Davanın Kökü, İnsan ve kâinat, Cevhen diyarında, Tarihsel espriler, Kılıçözü – Tenkit, Propaganda ve gençlik, Yaylada kar, Yaylacılara ve şiir olarak; Yaylamız, Şarkı, Temenni, Bahar, Nazlı yarın düğünü var, Müfred vardır.

Yayın politikasını değiştirdiği 25. sayının konularının tamamı İsmet İnönü'ye ayrılırken, 26. sayının konuları arasında; Halkevleri ve Halkodaları, Yardım Sevenler, İnsan ve Kainat, Var – şiir, Plastik sanatların ana hatları, O – şiir, Doğu edebiyatından seçmeler, Bakış – şiir, Harman sonu – şiir, Yeni yıl – şiir, Köylerimizi ağaçlandıralım, Mehtaptan mehtaba – şiir, Zığınadan geçerken – şiir, Sana –Nesir, Çocuk şiirleri antolojisi, Bir düzeltme ve açıklama yer almaktadır. Son sayısı 45. sayının konuları arasında ise; Cumhuriyetimiz, Türklük, 29 Ekim, Aşık Veysel, Eğitim Enstitüleri, Bayburtlu Zihni, Öğrenciler niçin sınıfta kalıyor, Pencereindeki dünya – şiir, Onun sesi – tenkit, Fransız dilinden özlü sözler vardır.

Derginin genel yayın politikasını iki dönem halinde incelemek gerekmektedir. 15 günde bir yayımlanan ilk 24 sayılı dönemde *Yayla* logosunun altında “15 Günlük Türk ve Türkçü Sanat ve Kültür Dergisidir” ibaresi yer alırken 25. sayıdan sonra yayımlanan nüshalarında bu yazı “Aylık Sanat ve Kültür Dergisidir” şeklinde değişmiştir. Yeni dönemle birlikte dergi yönetime daha yakın bir yayın politikası izlemiştir. Örneğin 25. sayı tamamen İsmet İnönü'ye ayrılmış ve kapakta İnönü'nün fotoğrafıyla birlikte “Milli Şefimiz İsmet İnönü” fotoğraf altı yazısı vardır. İkinci sayfadan itibaren “Milli Şefimiz Büyük İnönü”, Milli Şefimize Ait Bir Hatıra”, “Milli Şefimiz İnönü'nün Hayatları”, “30 Ağustos 1930'da Trenin Sivas'a Gelişinde Milli Şefe Yapılan Hitaplar”, “Yaylalılar Milli Şefi Beklerken” (şiir), “İnönü ve Ahlak”, “Birinci İnönü Zaferinin Önemi”, “İnönü-Lozan Demir Yollarımız”, “İnönü ve İlköğretim” başlıklı yazılarla yayımlanmıştır. İlk dönemdeki ağırlıklı olarak izlediği milliyetçi/Türkçü yayın politikası ikinci dönemde değişmiştir.

3. Türkçü Dergilere Eleştirel Bakış ve Yayla'nın Türkçülüğü

Çalışmanın üçüncü bölümünde ise Türkçülük düşüncesinin Yayla'nın penceresinden nasıl bir karşılık bulduğu ve kendini Türkçü olarak tanımlayan diğer dergilerin, “Yayla'nın Türkçülüğü” minvalinde mukayesesi yapılacaktır. Yayla, Türkçü ideoloji çerçevesinde bir yayın politikası izlediğini açıkça ortaya koymuş; sayfalarında Türkçülüğün tanımı, ayrımı ve gelişmesine dair dikkate değer beyanatlar içermektedir. İddia ve eleştirileriyle dönemin basın ortamını “yaşayan” *Yayla*'nın araştırılması ve bulguların ortaya koyulması, aynı görüşün farklı temsilcilerini bir arada görebilmek adına kayda değer olacaktır. Bu bağlamda, bölüm içeriğinde, önce *Yayla*'nın ilk sayılarındaki yayın çizgisinden, ardından Türkçülük çizgisini koruyan yayın politikasından ve son olarak derginin ikinci yayın döneminde ağırlık verdiği kültür sanat konularından bahsedilecektir.

3.1. İlk Sayılardaki Yayın Çizgisi

Milliyetçi/Türkçü dergilerin sayısının II. Dünya Savaşı yıllarında arttığı dikkati çeker. Bu dönemde savaşan tarafların de etkisiyle ideolojik yayınların sayısı yükselirken siyasi iktidarın bu yayın organlarına karşı daha sessiz kaldığı gözlenir. Ancak savaşın son dönemleri ve savaş sonrasında bu yayın organlarına karşı tutumu değişmiştir. 04 Aralık 1945'te iktidarın desteğiyle üniversite öğrencilerinin sol ideolojik yayınların satıldığı ABC Kitabevini talan etmesi, sonrasında *Görüşler* ve *Tan* Gazetesinin basıldığı matbaayı tahrip etmeleri, *Yeni Dünya* ve *La Turquie*'nin yayımlandığı matbaaları basmaları (Sertel, 2019, s.237-239; Erer, 1965, s.172-175) ve sonraki Serteller başta olmak üzere yapılan yargılamalarla iktidarın kontrolü dışındaki yayın organları susturulmuş veya onlara gözdağı verilmiştir. Almanların yenilmeye başlamasıyla birlikte de Türkçü/Turancı yayınları tasfiye etmeye başlamıştır (Koloğlu, 2015, s.121). Nisan 1944'ten itibaren önce *Orhun* Dergisinde Başbakan'a hitaben yayımlanan mektuplar sebebiyle Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel ile Nihal Atsız arasında başlayan dava ile birlikte Nihal Atsız'ın yargılanması, *Orhun* Dergisinin kapatılması (Darendelioğlu, 1968, s.118; Goloğlu, 1974, s. 248) ile birlikte milliyetçi/Türkçü kesime karşı ilk adımlar atılmıştır. 03 Mayıs 1944'te ise Hüseyin Nihal Atsız, Zeki Velidi Togan, Alparslan Türkeş, Reha Oğuz Türkkan, Nejdet Sançar, Fethi Tevetoğlu, Said Bilgiç, Osman Yüksel Serdengeçti, Hasan Ferit Cansever gibi isimlere “İrkçilik ve Turancılık” davası açılması ve 09 mayısta tutuklanmaları (Tanyu, 2007, s.173) iktidarın milliyetçi/Türkçü kesime karşı tavrını daha belirgin ortaya koymuştur.

Çalışmanın konusunu oluşturan *Yayla* bu dönemde yayımlanmıştır. Dergi ilk yayın döneminde “Türkçülük” ideolojisi çerçevesinde bir yayın politikası izlediğini açıkça ortaya koymuştur. Logonun altında yer alan “Türk ve Türkçü Sanat ve Kültür Dergisidir” ibaresi bunun açık göstergesidir. Dr. Sırrı Alıçlı tarafından yazılan “Niçin Çıkıyoruz” (1944a, s.1) başlıklı çıkış yazısında; diğer yayın organlarından söz etmekte ve *Yayla*’nın “memleket görüşünü, millet halinde bir Türklük sezişini” okuyucularına ulaştırabilmek, çıkan dergilerde görülen ve eleştirilen eksiklikleri gidermek, “yabancı ideolojilerin kuyruklarına yapışarak kendi milli ideolojimizi kenar ve köşede unutturmamak için gayret” gösterildiği için çıkarıldığı belirtilmektedir.

Yazıda, “Türk’ü, Türklüğü” ve onun toplumsal ilkelerini gençliğe yayabilmek için sayfalarının açıldığı belirtilerek, “Özümüz kadar sözümüz Türk, Sözümüz kadar idealimiz Türklüktür” denmekte ve “Türklük ve Türkçülükteki idealimiz her şeyden evvel Türkiye’dir” ifadesi ile Türkçülük anlayışının sınırları çizilmektedir. İfade dikkatli incelendiğinde benzer yayın politikasını izleyen dergilerin Turan veya dünya Türklüğünün bir arada olması gibi bir çizgiden ayrıldığı ve Türkiye merkezli bir milliyetçilik anlayışının benimsendiği açıklanmaktadır. Yazının devamında bu açıkça belirtilmektedir (Alıçlı, 1944a, s.1): “Türkiye toprakları üzerinde inan, iman, dil, din seziş, düşünüş itibarıyla Türklük geleneklerimize dayanarak Türklük ve Türkçülüğü yaşatmak için –çünkü Türkiye’de Türküm, Türkçüyüm demek adeta bir kabahat haline geldiği şu devirde- Onu asırlarla adatan, harap eden ve yanlış yol” gösterenlere gerekirse hakikatleri göstererek “Türk gençliğine faydalı olabilmek” için çıktıklarının altı çizilmektedir.

Yazıda, Nihal Atsız’ın kan bağına vurgu yapan ve Türk, Türkümsü ayrımı yaparak, “Türkümsüler, birkaç göbek ileriki babalarının Türk’ten başka bir şey olduğunu bilmeyip kendilerini öz sansalar da yine Türk değildirler. Çünkü Türklük yalnız manevi-ahlaki değil, aynı zamanda maddi (yani fizik, fizyolojik, fizyonomik ve antropolojik) bir şeydir” (Atsız, 1997, s.143) ifadesine de cevap verilmektedir (Alıçlı, 1944a, s.1): “Biz bu toprağa babamızın babasının babasının ... Kanı ile bağlıyız ve bu memleket her şeyden evvel Türkün ilidir” denen yazıda kendilerinden rahatsız olanlara meydan okunmaktadır: “Eğer bizi bu çalışmamızda bizden olmadıkları için kötü görüşleri ile rahatsız eden olursa onlarla da mücadeleye girişmekten çekinmeyeceğiz. Türk olarak doğduk ve Türk olarak öleceğiz. Yabancı ideolojilerle hiçbir alakamız yoktur. Ve tam manası ile ‘Ne Mutlu Türküm diyene’ vecizesi içinde erimiş bulunuyoruz.”

Yayla’nın sonraki sayılarında izleyeceği yayın politikasının sınırları bu yazıda verilmektedir. Dönemin diğer milliyetçi/Türkçü yayın organları gibi yabancı ideolojilere karşı olduğu açıkça beyan edilirken Türkçü bir yayın politikası izleneceği ancak bu politikanın Türkiye ile sınırlı olduğunun altı çizilmiştir. Sonraki sayılarında diğer milliyetçi/Türkçü yayın organları ile kavgası da bu konu üzerinde olacaktır. *Yayla* diğer yayın organlarını bu çerçevede sert biçimde eleştirmiştir. Milliyetçi/Türkçü yayın çizgisi sadece çıkış yazısında değil diğer yazı ve şiirlerde kendisini göstermektedir. İlk sayıda Vehbi Cem Aşkun’un “*Yayla*” şiirinde (1944a, s.4); “Koçyiğit yatağı, er meydanıdır, Katıksız Türk olmak yayla şanıdır. Yayla Türk soyunun mısımlı kanıdır, Sağlamdır havası, suyu yaylanın” denerek derginin Türkçü bir yayın organı olduğunun altı bir kere daha çizilmektedir.

A. Çaltılı imzasıyla yayımlanan “Türkcülükten Ne Anlıyoruz” başlıklı yazıda (1944a, s.5), benzer diğer yayınlardan farkı ortaya konmaktadır. Ülkede çıkan yayın organlarının çoğunun yabancı ideolojileri yaydığı, Türklük ve Türkçülük idealine uygun yayınların azlığından şikâyet edilen yazıda, yabancı ideolojileri yayan basın organlarının Türkçü yayınlara saldırdığı belirtilmekte ve yayın organlarının “Türkiyecilik ve Anadolu milliyetçiliği” yaratmaya çalıştıkları ifade edilerek eleştirilmektedir. Türkcülükten anladıklarını ise, “Tarihi Türk geleneklerini kendisine mal edebilen, ülkü, kültür, dil, mazi, seziş ve duyuştta tam manası ile Türk olan her vatandaş Türk’tür” şeklinde tanımlamaktadır. Yazıda “Türkçülüğümüzün sosyal hududu Türk bayrağının dalgalandığı yere kadar uzanır” denerek milli sınırlar içerisinde bir Türkçülük hedefi ortaya konmaktadır.

Derginin 2. sayısında Vehbi Cem Aşkun tarafından yazılan “Bir Anarşiste Cevap” başlıklı yazıda (1944b, s.2-7) doğrudan diğer milliyetçi/Türkçü dergiler hedef alınmakta ve eleştirilmektedir. *Yayla*’yı diğerlerinden ayıran ve çatışmayı körükleyen de bu yazıdır. Aşkun yazısında, diğer dergileri samimi olmamak ve “kendi kendilerine bir Türkçülük taslayarak memleket aydınları arasına nifak” sokmakla suçlamaktadır. Bunları birkaç kişi olarak değerlendirmekte ve “Çalışmalarında içten bulunmadıkları için ekser dergileri sık sık kapanıyor. *Orhun* dediler, *Kopuz* dediler, *Adsız* dediler, *Bozkurt* dediler, *Gökbörü* dediler durmadan dinlenmeden dergi çıkarıp kapattılar” diyerek kapatılmanın sebebi olarak yayın organlarını çıkaranları göstermektedir.

Vehbi Cem Aşkun'un diğer milliyetçi/Türkçü dergilere saldırmasına sebep olan ise Faris Erkman'ın imzasıyla yayımlanan *En Büyük Tehlike* adlı broşür/kitapçık ile milliyetçi/Türkçülere yöneltilen eleştirilere (Vural, 2009, s.43-48) cevap vermek üzere Reha Oğuz Türkkan tarafından yayımlanan *Kızıl Faaliyet* adlı 62 sayfalık broşürdeki/kitapçıkta Aşkun ile ilgili ifadelerdir. Türkkan bu kitapçıkta "Kızıl" (komünist) olarak değerlendirdiği 183 kişilik bir liste yayımlamıştır. Bu listedeki isimlerin Türk olmadığını iddia etmekte ve bunları komünist olarak suçlamaktadır. Listedeki isimlerin bir kısmını "Tam melez (Türk, Arnavut, Çerkez, Arap... vs. karışığı)" olarak değerlendirirken diğerlerini Arnavut, Selanikli Yahudi dönmesi, Çerkez, Rum dönmesi, Arap, Boşnak, Ermeni, Çingene, Süryani Arap vb. olarak isimlendirmektedir. Listede Vehbi Cem Aşkun da Çerkez olarak yer almaktadır (Türkkan, 1943, s.10).

Aşkun yazısında buna değinerek kendisinin de broşürde "Çerkezlik ve komünistlik" ile suçlandığını belirterek Reha Oğuz Türkkan'a daha önceki yazı ve şiirlerini okumasını tavsiye etmektedir. Yapılanın iftira olduğunu belirterek "Türklük benim ezeli, ebedi malım onu benden hiç kimse alamaz" demekte ve Atsız ile "şeyhül komünist" olarak adlandırdığı Reha Oğuz Türkkan'ın kavgalarına yer vermektedir.

Aşkun'un eleştirdiği diğer bir isim Nihal Atsız'dır. "Adsız Nihal, matbuatımızda çirkin bir çığırın tek mümessilidir. Broşür neşrederek şahsiyetle uğraşmak. Her muharrir ömrü boyunca birisine pek fazla kızarak aleyhinde risale yazmıştır. Bu normaldir. Fakat Adsız Nihal, bir değil, yarım düzine kitapla bu sahaya atılmış" ve şahsiyetle uğramıştır, demektedir. Atsız'ın Mustafa Çokay, Nazım Hikmet, Sabahattin Ali, Atatürk ve kendisiyle uğraştığını iddia etmektedir.

Yazısının sonunda 48 sayfalık broşürün maliyetinin 4 katına, 60 kuruşa satıldığını, Türklüğü ve Türkçülüğü istismar ettiklerini ve amaçlarının para kazanmak olduğunu iddia etmektedir. Devamla, "Oğulum bunlar iş değil. Siz gerçek Türkseniz, Türklüğe böyle hizmet olmaz. Çalışın, Türklüğü yükseltecek eserler verin" demekte, kendisinin Türklüğünden şüphe duyulamayacağını ifade ederek, "Soyumuz sopumuz ortada, Türk oğlu Türküm" demektedir.

Vehbi Cem Aşkun'a yöneltilen suçlamanın etkisi uzunca bir süre unutulmayacaktır. 4. sayıda Sırrı Alıçlı tarafından yazılan "Vehbi Cem Aşkun ve Yayladan Sesler" başlıkla yazı da (1944b, s.6-7) bu suçlamaya cevap niteliğindedir. Alıçlı yazısında, Aşkun'un şairliğinin ilk döneminde bir şiirinde "eter"e bir kafiye bulmak için kullandığı "proleter" kelimesinden dolayı komünist damgası yettiğini, komünistsin demelerine aldırmadığını, ancak Türk değilsin dedikleri zaman büyük tepki gösterdiğini belirtmektedir. Yazıda, Aşkun'un 1939 Kurultayı'nda İnönü ile ilgili şiirinden de söz etmektedir. Yazıda da açıkça görüldüğü gibi Yayla'nın milliyetçiliği/Türkçülüğü İsmet İnönü ve iktidar merkezli bir yaklaşımı içermektedir.

3.2. Türkçülük Çizgisini Koruma

Derginin genel yayın politikasının açıkça ortaya konulduğu ve diğer milliyetçi/Türkçü dergilerden nasıl ayrıldığı ve yönetim merkezli bir milliyetçilik/Türkçülük fikrini benimsediği 10. sayıda daha açık biçimde ifade edilmektedir. Vehbi Cem Aşkun imzasıyla yayımlanan "Bizim Türkçülüğümüz" başlıkla yazıda, (1944d, s.3-11) Türkçülük ülküsü çerçevesindeki yayınların etki ve tepki uyandırarak sağ, sol ve "mutediller" olarak üç grubun oluştuğu belirtilerek eleştirilmekte ve "ulusal birliği bozacak ve parti programlarının dışına çıkacak her hareket" ihanet olarak değerlendirilmektedir. Devamla, "Bizim Türkçülüğümüz parti prensiplerine göre, yurt bilgisi derslerinde okutulmakta" ve "inkılap derslerinde yüksek öğrenim gençliğine gereken bilgiyi vermektedir" denerek milliyetçilik/Türkçülük parti programına endekslenmektedir. Yazıda Ziya Gökalp'in Türkçülük görüşü ve Türk Ocakları da eleştirilmekte, "Hükümetimizin adı Türkiye Cumhuriyeti'dir. Ulusumuz her yerde (Türk) adıyla anılmaktadır. Binaenaleyh, Ziya Gökalp'in endişesinden, onun ıstıraplarından çok uzağız" denilerek parti merkezli bir milliyetçilik/Türkçülük anlayışı benimsendiği ilan edilmektedir. Türk ve Türkçülük milli birlik ve menfaati koruma merkezli olarak değerlendirilmektedir.

Benzer bir görüş, İsmet İnönü'nün 19 Mayıs nutkunun da verildiği 11. sayıda yine Vehbi Cem Aşkun imzalı "19 Mayıs" başlıklı yazıda (1944e, s.3-5) ortaya konmaktadır. Yine Lozan görüşmelerinin ele alındığı 15. Sayıdaki Kemal Altınel (1944, s.1)'in "Lozan" başlıklı ve Sırrı Alıçlı (1944d, s.2)'nin "Lozan ve Montrö" başlıklı yazılarında her iki anlaşma İsmet İnönü'nün başarıları üzerinden ele alınmaktadır. Aynı sayıda yayımlanan "Lozan Münasebetiyle Tarihsel Espriler" başlıklı ve Necip Erden imzalı yazıda da (1944, s.9) İsmet İnönü övülmektedir. 15 Kasım 1944'te

birlikte yayımlanan 16-17. sayılarda ise Atatürk'ün ölüm yıldönümü olması sebebiyle aynı yaklaşım Atatürk için gösterilmektedir.

Yayla'nın hemen her sayısında milliyetçi/Türkçü içerikteki yazı ve şiirlere sıkça yer verilmesinin sebebi eleştirdiği diğer yayın organlarına cevap vermek ve onlardan farklı olduğunu ortaya koymak amacından mı yoksa yayın politikasından mı kaynaklandığı çok açık değildir. Dergide Mehmet Emin Yurdakul, Behçet Kemal Çağlar gibi isimlerin yazılarının yayımlanması iktidarın belirlediği bir çizgide milliyetçi/Türkçü bir yayın politikası izlendiği anlamına da gelebilmektedir. *Yayla*'da milliyetçi/Türkçü yazıların önemli bir bölümünün derginin sahibi ve sorumlu müdürü Vehbi Cem Aşkun tarafından yazılması derginin genel yayın politikasının çizgisini göstermesi açısından bir anlam taşıyabilir.

Yayla'nın 3. sayısında Mehmet Emin Yurdakul'un ölümü vesilesiyle Vehbi Cem Aşkun (1944c, s.3-4) tarafından Mehmet Emin Yurdakul hakkında yazılan "Türkçü Şairimiz" başlıklı yazı; Neşet Nafiz Dumanlıoğlu'nun (1944, s.8) ikinci sayıdaki "Mehmet Emin için" başlıklı yazısı ile yine üçüncü sayıda A. Aslan (1944, s.8-11) tarafından kaleme alınan "Eski Türk Yazıtları" adlı yazılar, derginin milliyetçi/Türkçü kimliğini ortaya koymasından dolayı önemlidir. Sonraki sayılarda da milliyetçi/Türkçü yazı ve şiirler hep yer almıştır. Örneğin 5. Sayıdaki (Moral, 1944, s.4) "Türke Saygı" (şiir) ve Çaltılı (1944b, s.6-7) tarafından aynı sayıda kaleme alınan "Anadolu Kimin Anayurdudur?" yazısıyla, 6. sayıdaki Alıçlı'nın (1944c, s.3-4) "Türk Genci ile Konuşuyorum" yazısı ve İhsan Güleray'ın (1944, s.10) "Yayla" ve Semih Üstün'ün (1944, s.10) "Türk" başlıklı şiirleri bunlar arasında yer almaktadır.

Derginin diğer sayılarında milliyetçi/Türkçü içerikli yazı ve şiirlere çok yer verilmeyecek, genel olarak Sivas ile ilgili kültür içerikli bir yayına dönülecektir. Ancak kimi sayılarda, 14. sayıdaki "Türk Bayrağı Nedir?" başlıklı yazıda (Karayalçın, 1944, s.11) olduğu gibi yeri geldikçe gençliğe ve diğer hedef kitesine yönelik yazılara yer verilecektir. Ancak 25. sayıdan itibaren yeni yayın dönemi ile birlikte bu tür içeriğe çok az veya hiç yer verilmeyecektir. Bunun tek istisnası olarak 43. sayıda yayımlanan Kemal Tekin imzalı "30 Ağustos" şiirinde olduğu gibi (1944, s.5) bir yandan Türkçülük ve Atatürk'ten söz edilirken diğer yandan İnönü'ye övgüler düzülecektir. Şiirin son bölümünde, "Yaşasın İnönü'müz, yaşasın Türk Ulusu, Yaşasın binlerce yıl Türk'ün çelik ordusu, Ey şanlı Türk ordusu, zaferin kutlu olsun. Dünyalar var oldukça tarihin şanla dolsun" denerek bir yandan 30 Ağustos'a vurgu yapılmakta, diğer yandan İnönü yüceltilmekte ve yönetime mesaj verilmektedir. Yeni dönemle birlikte iktidara daha yakın bir politika izleyen dergide içerik bu yönde şekillenecektir.

3.3. Türkçülükten Kültür ve Sanata

Yayla'nın yayın hayatının ikinci döneminde derginin ağırlıklı konusunu Atatürk'ün oluşturduğu sayılar (Yayla, S. 32, 09.1945, S.34-35, 11, 12.1945) olsa da iktidara yönelik yayın politikası İsmet İnönü üzerinden yürütülecektir. Sadece 25. sayıda değil, örneğin 29. Sayıda kaleme alınan birçok yazıda (06.1945) Toprak Kanunu ele alınırken, yine İnönü üzerinde konu verilecek ve kapağında "Milli Şef ve Köylüler" yazısıyla birlikte İnönü'nün fotoğrafı yayımlanacaktır. Birlikte yayımlanan 30-31. sayıda (07-08.1945) ise "Lozan ve Montrö"nü ele alındığı yazı, 33. sayıda (10.1945) kapak "Cumhurbaşkanımız ve Milli Şefimiz Büyük İnönü" yazısıyla birlikte İnönü'nün fotoğrafı ile birlikte Cumhuriyetin ilanı konusu İsmet İnönü merkezli olarak kaleme alınmıştır. Aynı şekilde 42. Sayıda (07.1946) kapakta "Cumhurbaşkanımız ve Milli Şefimiz İsmet İnönü" yazısıyla birlikte İnönü'nün fotoğrafı ile birlikte Lozan konusu ve son sayısı olan 45. sayıda (10.1946) kapakta İnönü'nün fotoğrafı ile birlikte içerikteki Cumhuriyetin ilanı konusu İnönü ön plana çıkarılarak ele alınmıştır.

İktidara yönelik içerik İnönü ile ilgili yazılarla sınırlı değildir. Halkevleri ile ilgili yazılar da bu çerçevede ele alınabilir. İlk dönemde Halkevleri ile ilgili sadece 7. sayıda bir yazı yayımlanırken ikinci dönemde 26, 28, 32, 37. sayılarda yazılar yayımlanmış, ayrıca her sayının son sayfasında ilan ve reklamların yayımlandığı sayfada Ülkü Dergisi başta olmak üzere yeni sayıları yayımlanan Halkevleri Dergileri ile ilgili bilgi verilmiştir.

Yayla'nın ilk sayısında itibaren içeriğini ağırlıklı olarak Sivas ve Sivas'a ait konular oluşturmuştur. 25. sayıdan sonraki ikinci yayın döneminde derginin bu konulara yönelik içeriği artarken logosunun altında belirtildiği gibi Sivas özelinde ve genel olarak kültür ve sanata yönelik yazı ve şiirler artmıştır. Bu dönemde milliyetçi/Türkçü içerikli yazı ve şiirler azalırken son sayılarda, derginin ilk yayın döneminde Türkçülük anlayışı eleştirilen Ziya Gökalp'ten alıntı yazılara dergide yer verilmiştir. Ancak bu yazılar Gökalp'in Türkçülükle ilgili makaleleri değil farklı konularda yazmış olduğu yazılarını içermektedir.

İlk sayısından itibaren *Yayla*'yı çıkararak ve yayının devamını sağlayan Vehbi Cem Aşkun olmuştur. *Yayla*, Aşkun için ilk yayın organı değildir. İzmir'de öğretmen okulu öğrencisi iken başladığı basın hayatını daha sonraki yıllarda devam ettirmiştir. Öğretmen olarak görev yaptığı Merzifon'da 15 günlük olarak 1930-1931 yıllarında 24 sayı yayımlanan *Taşan*'da yazıları yayımlanmıştır. Kapanan *Taşan*, 01.06.1936'dan itibaren 01.11.1938'e kadar Halkevleri Dergisi olarak 30 sayı yayımlanmış ve Aşkun dergide yazar ve yönetici olarak önemli görevler üstlenmiştir. (Güz & Dumlu & Tutak, 2019, s.160-163) Öğretmen olarak Sivas'a atandıktan sonra ise ilk olarak 1936'da *Orta Yayla* ismiyle yayımlanmaya başlanan ve 17. sayısından sonra Ocak 1939'dan itibaren *4 Eylül* adıyla yayınına devam ettiren Halkevi Dergisinde aktif görev almış, makale ve şiirler yazmış ve *4 Eylül*'ün yazı işleri müdürlüğü görevini yürütmüştür. *4 Eylül* adıyla Mart 1942'ye kadar 35 sayı yayımlanan dergide yazıları sık yayımlanan yazarlar arasında yer almıştır. (Güz, 1995, s.93-95)

Halkevleri çatısı altında ve Halkevleri Dergilerinde uzunca bir dönem çalışan ve yöneticilik yapan Aşkun'un Halkevleri yönetimi ile arasının kötü olmadığını *Yayla*'da Halkevleri ile ilgili yayınlardan anlamak mümkündür. Diğer taraftan Tek Parti Yönetiminin büyük önem verdiği ve doğrudan partiye bağlı olan Halkevleri ve onların yayın organları olan dergiler yönetim olarak partiye bağlı olsa da giderlerini karşılama noktasında daha avantajlı bir konuma sahip olmuşlardır. Halkevleri çatısı altında bir dergi yayımlamak mali destek ve giderleri karşılamak noktasında daha akılcı olarak görünmesine rağmen Aşkun'un *Yayla*'yı neden Halkevi Dergisi olarak yayımlamadığı merak konusudur. Sivas Halkevi yönetiminin buna soğuk bakıp bakmadığı da bilinmemektedir.

Dönemin şartları dikkate alındığında Tek Parti Yönetiminin izin vermediği bir yayın organının çıkarılması mümkün değildir. Dış faktörlerin etkisiyle ideolojik yelpazenin farklı kesimlerinde yer alan yayınlar bu dönem çıkarılmış olsa da savaşın sonlarından itibaren bu yayın organlarına doğrudan ya da dolaylı olarak müdahale edilmiştir. Yerel olarak çıkarılan *Yayla*'nın dönemin şartları ve Aşkun'un geçmiş dönemdeki çizgisi dikkate alındığında iktidardan bağımsız olarak çıkmasının mümkün olmadığı görülür. Aşkun'un milliyetçi/Türkçü çizgide yayımladığı derginin iktidarın çizgisi dışına çıkması mümkün değildir ve nitekim *Yayla* da bu çerçevede yayımlanmıştır. II. Dünya Savaşının yarattığı ekonomik sorunlar, kâğıt sıkıntısı ve diğer olumsuzluklar dikkate alındığında yerel boyutlu olarak çıkarılan bir derginin ekonomik güçlüklerle uzun süreli olarak baş etmesi mümkün değildir. *Yayla*'nın sıkça okuyucusuna seslenmesi, abonelerinden ücret istemesi, düzenli yayın periyodunu sürdürememesi bu sebeplerdir. Başarılı sayılabilecek ve iki yılı aşkın süre yayın hayatını sürdürmesine, iktidara yakın politika izlemesine rağmen gerekli desteği alamayarak muhtemelen ekonomik sebeplerden dolayı dergi kapanmak zorunda kalmıştır.

SONUÇ

Yayla, II. Dünya Savaşının son yıllarında yerel bir dergi olarak yayın hayatına başlamış ve savaş sonrasında yayınına taşıyabilen bir basın organı olarak Türkçü bir yayın politikası izlemiştir. Sivas'ta yayımlanması sebebiyle ağırlıklı konularını Sivas oluşturmuş, yayın hayatı boyunca kültür, edebiyat ve sanat ağırlıklı bir içerikle çıkarılmıştır. İlk yayın döneminde 15 günlük, sonrasında aylık olarak çıkarılmasına rağmen yayın periyodunda sapmalar olmuştur. Türkçü yayın çizgisini 25. sayıdan sonraki dönemde büyük oranda terk etmiştir.

Aynı dönemde yayımlanan diğer Türkçü dergilerle bu ideoloji çerçevesinde fikri mücadeleye giren dergi bu yönüyle farklı ve kendine özgü olmuştur. Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde başlayan Türkçülük, Turancılık ideolojisinin yeni devletle birlikte dış dünyanın da etkisiyle milli sınırlar içerisinde bir yapıya evrilmesi bu ideolojiyi savunan yayın organlarını da etkilemiştir. *Yayla*'nın yayımlandığı dönemde çıkan Türkçü basın organlarında dönemin sol, Marksist yayın organlarına karşı açık bir mücadele sergilenirken *Yayla* ısrarla böyle bir mücadeleden kaçınmış, çıkış yazısında belirttiği Türkçü çizgisini bu alana yönelik yazı yayımlamakla sınırlandırmıştır. Sol ve Marksist yayın organları ile mücadele etmek bir yana aynı çizgide yayımlanan basın organlarını hedefine koymuş ve bunlarla mücadele etmeye çalışmıştır. Bu dönemde aynı çizgide yayımlanan basın organları ve milliyetçi/Türkçü fikirleri savunan şahsiyetlerle ilgili yargılama ve diğer süreçlere yönelik haber, bilgi veya yorumlara da sayfalarında yer vermemiştir.

Yerel bir dergi olarak toplam 45 sayı yayımlanabilmesi dönemin şartları içerisinde *Yayla* ve dergiyi çıkararak Vehbi Cem Aşkun'un başarılı olduğunu göstermektedir. Ulusal boyutlu basın organlarının bile yayın hayatlarını devam ettirmede güçlük yaşadıkları bir dönemde *Yayla*, Türkçülük ideolojisinden daha çok kültür, edebiyat ve sanat yönüyle basın tarihinde yer edinmiş bir dergi olarak tarih sahnesinde yerini almıştır.

KAYNAKÇA

- Akandere, O. (1998). *Milli Şef Dönemi Çok Partili Hayata Geçişte Rol Oynayan İç ve Dış Tesirler 1938-1945*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Akçam, T. (1995). *Türk Ulusal Kimliği ve Ermeni Sorunu*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Alaçam, S. (1940). *İnkılap Türkiyesinde Kağıtçılık*. İstanbul: Ülkü Kitabevi.
- Alıçlı, S. (1944a). "Niçin Çıkıyoruz", *Yayla*, 1, 1.
- Alıçlı, S. (1944b). "Vehbi Cem Aşkun ve Yayladan Sesler", *Yayla*, 4, 6-7.
- Alıçlı, S. (1944c). "Türk Genci ile Konuşuyorum", *Yayla*, 6, 3-4.
- Alıçlı, S. (1944d). "Lozan ve Montrö", *Yayla*, 15, 2.
- Altındağ, N. (2016). "Türk Milliyetçiliğinin Siyasallaşması ve Batı/Batılılaşma Algısı", *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(2), 43-64.
- Altınel, K. (1944). "Lozan", *Yayla*, 15, 1.
- Andrew, V. (2006). *Modern Politik İdeolojiler*. (Çev: A. Tüfekçi). İstanbul: Paradigma Yayıncılık.
- Arabacı, C. (2008). "Basın Birliği", *Medya ve Siyaset*, (Ed: Z. Damlapınar). Konya: Eğitim Kitabevi.
- Aslan, A. (1944). "Eski Türk Yazıtları", *Yayla*, 3, 11.
- Aşkun, V., C. (1944a). "Yayla", *Yayla*, 1, 4.
- Aşkun, V., C. (1944b). "Bir Anarşiste Cevap", *Yayla*, 2, 2-7.
- Aşkun, V., C. (1944c). "Türkçü Şairimiz", *Yayla*, 3, 3-4.
- Aşkun, V., C. (1944d). "Bizim Türkçülüğümüz", *Yayla*, 10, 3-11.
- Aşkun, V., C. (1944e). "19 Mayıs", *Yayla*, 11, 3-5.
- Atabek, N. (2005). "Tarihsel Süreçte Türkiye'de Yerel Basın ve Yerel Yönetimler", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 23, 63-74.
- Atsız, N. (1997). *Makaleler III*. İstanbul: İrfan Yayınları.
- Ayhan, B. (2009). *Atatürk ve Basın*. Konya: Palet Yayınları.
- Berkes, N. (1965). *Batıcılık, Ulusçuluk ve Toplumsal Devrimler*. İstanbul: Yön Yayınları.
- Calhoun, C. (2009). *Milliyetçilik*. (Çev: B. Sütçüoğlu). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Çaltılı, A. (1944a). "Türkcülükten Ne Anlıyoruz?", *Yayla*, 1, 5.
- Çaltılı, A. (1944b). "Anadolu Kimin Yurdudur?", *Yayla*, 5, 6-7.

- Darendeliöglü, İ. (1968). *Türkiye’de Milliyetçilik Hareketleri*. İstanbul: Toker Yayınları.
- Duman, H. (2007). “Osmanlı Döneminde Yerel Basın (1828-1922)”, *Türkiye’de Yerel Basın*. (Ed: S. Gezgin). İstanbul: İ. Ü. İletişim Fakültesi Yayınları.
- Dumanlıoğlu, N., N. (1944). “Mehmet Emin İçin”, *Yayla*, 3, 8.
- Erden, N. (1944). “Lozan Münasebetiyle Tarihsel Espriler”, *Yayla*, 15, 9.
- Erer, T. (1965). *Basında Kavgalar*. İstanbul: Yeni Matbaa.
- Ertekin, O. (2008). “Cumhuriyet Döneminde Türkçülüğün Çatallanan Yolları”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce 4: Milliyetçilik*, İletişim Yayınları, İstanbul, 345-387.
- Girgin, A., (2001). *Türk Basın Tarihi’nde Yerel Basın*. İstanbul: İnkılâp Yayınevi.
- Goloğlu, M. (1974). *Milli Şef Dönemi (1938-1945)*. Ankara: Kalite Matbaası.
- Göçek, F. M. (2002). Modern Türkiye’de Siyasal Düşünce C4 Milliyetçilik içinde, *Osmanlı Devleti’nde Türk Milliyetçiliğinin Oluşumu: Sosyolojik Bir Yaklaşım* (s. 63-76). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Güleray, İ. (1944). “Yayla”, *Yayla*, 6, 10.
- Gündoğan, A. O. (2002). *Devlet ve Milliyetçilik*, Doğu Batı Dergisi, 6/21, 181-193.
- Gürcan, H., İ., E.Yüksel (2001). *Habercinin El Rehberi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gürkan, N. (1998). *Türkiye’de Demokrasiye Geçişte Basın (1945-1950)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Güz, N. (1993). *Serbest Cumhuriyet Fırkası Sonrası Basında Muhalefet ve 1931 Matbuat Kanunu*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Güz, N. (1995). *Tek Parti İdeolojisinin Yayın Organları Halkevleri Dergileri (1932-1950)*. Ankara: Bilge Yapım İletişim.
- Güz, N. (2008). *Türkiye’de Basın İktidar İlişkileri 1920-1927*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Güz, N. (2018). “Türk Ocakları’nın Kapanması/Kapatılması”, *Uluslararası Türk Kültürü ve Medeniyeti Kongresi*, (Ed: A. Uysal), 5-8 EYLÜL 2018, Balıkesir, 1077-1087.
- Güz, N., B. B. Dumlu, M. G. Tutak (2019). “Halkevi Dergilerinde Haber ve Reklamlar: Taşan Dergisi Örneği”, *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi*, 49, 153-169.
- Heyd, U. (1980). *Ziya Gökalp Türk Milliyetçiliğinin Temelleri*. (Çev: C. Meriç). İstanbul: Sebil Yayınevi.
- İskit, S. R. (1943). *Türkiyede Matbuat İdareleri ve Politikaları*. Ankara: Başvekalet Basın ve Yayın Umum Müdürlüğü Yayını.
- Karakaş. M. (2006). “Türkçülük ve Türk Milliyetçiliği”, *Doğu Batı Dergisi*, 9/38, 57-76.
- Karayağcın, İ. (1944). “Türk Bayrağı Nedir”, *Yayla*, 14, 11.
- Kayacan, İ. (1996). *Basınımızın Anadolu Cephesi*. Ankara: Ece Yayınları.

- Koloğlu, O. (2015). *Osmanlı'dan 21. Yüzyıla Basın Tarihi*. İstanbul: Pozitif Yayınları.
- Köker, O. (2009). Sivas Ermenileri: Bin Varmış, Bir Yokmuş, Biamag. <https://bianet.org/biamag/print/115648-sivas-ermenileri-bin-varmis-bir-yokmus>, 04 Temmuz 2009 (Erişim Tarihi: 02.01.2021)
- Matbuat Kanunu. (1931, 8 Ağustos). T.C. Resmi Gazete (Sayı: 1867). Erişim adresi: <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1867.pdf>
- Mildanoğlu, Z. (2014). *Ermenice Süreli Yayınlar 1794-2000*. İstanbul: Aras Yayıncılık.
- Moral, F. (1944). "Türke Saygı", *Yayla*, 5, 4.
- Nair, G. (2017). "Türk Basın Tarihinde Taşrada Yayınlanan Bir Merkez Gazetesi: Ülke", *Abant Kültürel Araştırmalar Dergisi (AKAR)*, 2(4), 80-91.
- Nair, G. (2016). "Kentsel Gelişim Sürecinde Yerel Basının Önemi (Sivas Merkez İlçe Örneği)", *I. Uluslararası Kent Araştırmaları Kongresi Bildiriler Kitabı*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Oppenheimer, F. (1997). *Devlet*, (Çev. A. Şenel, Y. Sabuncu). İstanbul: Engin Yayıncılık.
- Ölçekçi, H. (2013). "Türkiye'deki Milliyetçi Fikir Hareketlerinin Dönüşümü (Milliyetçi Basın Üzerine Bir İnceleme)", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özdoğan, G. G. (2019). *Turan'dan Bozkurt'a Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946)*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Özkırımlı, U. (1999). *Milliyetçilik Kuramları Eleştirel Bir Bakış*. İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Sarınay, Y. (1994). *Türk Milliyetçiliğinin Tarihî Gelişimi ve Türk Ocakları (1912-1931)*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Sertel, Z. (2019). *Hatırladıklarım*. İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Şeker, M. (2007). *Yerel Gazeteler*. Konya: Tablet Kitabevi.
- Tanyu, H. (2007). *Atatürk ve Türk Milliyetçiliği*. Ankara: Töre Devlet Yayınevi.
- Tekin, K. (1944). "30 Ağustos", *Yayla*, 43, 5.
- Topuz, H. (2003). *Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Türkkan, R. O. (1943). *Solcular ve Kızıklar*. İstanbul: Bozkurtçu Yayınevi.
- Uluskan, S. B. (2010). *Atatürk'ün Sosyal ve Kültürel Politikaları*. Ankara: Atatürk Araştırma Merkezi.
- Uzun, T. (2003). "Ulus, Milliyetçilik ve Kimlik Üzerine Bir Değerlendirme", *Doğu Batı Dergisi*, 6/23, 131-154.
- Üstün, S. (1944). "Türk", *Yayla*, 6, 10.
- Vural, A. M. (1999). *Yerel Basın ve Kamuoyu*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Vural, M. K. (2009). "'En Büyük Tehlike' Broşürü ve Buna Bağlı Olarak Turancı Akımların Kamuoyunda Tartışılması", *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 8(18-19), 39-53.
- Weisband, E. (2002). *2. Dünya Savaşı ve Türkiye*. (Çev. M.A. Kayabağ & Ö. Uğurlu). İstanbul: Örgün Yayınları.

Yaşın, C. (2009). "Türkiye'de Yerel Basının Yapısal Özellikleri ve Üretim Koşulları", *İletişim Dergisi*, 28, 115-152.

Yaşlı, F. (2008). "Milliyetçilik ve Faşizm: Türkiye'de Irkçı Milliyetçilik Üzerine Bir İnceleme", Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yayla. (1944). "Sayın Okurlarımıza", *Yayla*. 15, 11.

Yılmaz, A. (2013). *Çağdaş Siyasal Akımlar*. Ankara: Vadi Yayınları.

Yüksel, İ. (1992). "Habercilikte Devlet Tekeli ve Anadolu Basını. Yerel Basın Kurultayı Bildiriler", *Yerel Basın Kurultayı Dizisi: 1*. Adana: Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.

Zorlu, Y., Temel, F. (2019). "Türkçü Bir Fikir Dergisi "Doğu" ve CHP İlişkisi (1932-1945)", *İnönü Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 8/2, 347-364.

- **Etik kurul onayı:** Etik kurul onayına ihtiyaç bulunmamaktadır.
- **Yazar katkı oranları:** “Türkçü Dergilere Karşı Yerel Bir Türkçü Dergi YAYLA” başlıklı bu çalışmada birinci yazar (Prof. Dr. Nurettin Güz) %50, ikinci yazar (Arş. Gör. Behlül Burak Dumlu) %50 oranında katkı sağlamıştır.
- **Çıkar çatışması:** Çıkar çatışması bulunmamaktadır.

-
- **Ethics committee approval:** There is no need for ethics committee approval.
 - **Author contribution rate:** The first author (Prof. Dr. Nurettin Güz) contributed 50%, while the second author (Res. Assistant Behlül Burak Dumlu) contributed 50% to this study titled “A Local Turkist Magazine Against Turkist Magazines YAYLA”.
 - **Conflict of interest:** There is no conflict of interest.

Bu çalışma araştırma ve yayın etiğine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.
This study was carried out in accordance with research and publication ethics.